

Magyar
Nemzeti
Vidéki
Hálózat

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat lehetséges szerepe a vidék fejlesztésében

Dr. Csatári Bálint, geográfus,
az MNVH elnöke

Mezőtúr, Vidék akadémia, 2012. október 16.

Vázlat

1. Tegyük fel kérdéseket!
Miért?
2. Keressünk válaszokat!
Hány helyes válasz lehetséges?
3. Melyek a főbb kérdések?
4. Mik a közeljövő
vidékfejlesztési/vidékhálózati teendői?
5. Kiknek a feladata elvégezni azokat?
6. Hogyan? Mikorra? Hol? Mennyiből?
Milyen előre látható hatásokkal?

What activities have moved to out-of-town locations?
Out of town shopping centres
 WHY? * Cheaper land; * Big sites; * Easy access by roads; * Big parking facilities; Access to large populations (near lots of cities). E.G.. CRIBBS CAUSEWAY.
Trading estates
 Low-rise factory buildings provide cheap accommodation for small-scale manufacturing depots, distributing depots, etc.
High tech industries
 e.g.. Silicon Valley, California
Leisure facilities
 More people now partake in different sporting activities. Most of these are found on the outskirts of towns and cities e.g.. sport centres, football pitches.

What are the consequences of pressure at the rural-urban fringe?
Housing estates are built up around every urban area Most popular is high-value, easy to sell housing.
Suburbanization of villages

- Lots more housing
- Village shop used just for a convenience
- Schools may close Other services, like community groups lost.
- More traffic due to more people travelling into the city.

Pressure groups
 Whichever way a city sprawls (spreads) somebody will object!
Proactive groups
 Groups that exist all the time and watch what is happening e.g.. friends of the earth, small local clubs. **Reactive groups**
 Set up when something threatens their area, e. g. residents' association

What is the rural-urban fringe?
 The rural-urban fringe is the area between the heavily built up town or city and the open countryside

Why have changes taken place at the rural-urban fringe?

- 19th century - there was a clear difference between urban and rural areas.
- 20th century - city centres have become less attractive and more expensive to be for people and industry.
- By the 1920s people could live in one place and travel to work by bus or train. Cities began to expand outwards.
- 1960s - cars became cheaper and more people chose to live in an attractive rural environment
- Industry also moved to find cheaper land, easy access and low rise factories and warehouses.
- 1980s and 90s - cities continued to sprawl outwards. Rural/urban divide less clear.

Housing
 More housing has been built in the suburbs of towns.
Why do we need more houses?

- More single people want to live on their own.
- Smaller family units
- People are living longer

Pressure at the Rural-Urban Fringe

Advantages and disadvantages of living at the rural-urban fringe

ADVANTAGES	DISADVANTAGES
<ul style="list-style-type: none"> • Attractive houses and gardens • Garages • Peace and quiet • Less crime • Good environment to bring up children • Easy access to main roads and out-of-town developments 	<ul style="list-style-type: none"> • You need a car • Few facilities e.g.. doctors • Employment limited in the area • Play areas limited for children • Little for young people to do

This module is about how the outskirts of towns (the rural-urban fringe) are being developed. This puts a lot of pressure on the land. It also focuses on how these areas can be managed.

How can the urban/rural fringe be managed?
1. Greenbelts
 A zone of countryside around a city where building is tightly controlled.
 AIMS
 To prevent towns from merging, to conserve the character of towns and to stop further expansion of towns.
 DISADVANTAGES
 People may have to travel further to get into the city, house prices go up because of the demand for housing, some regulations relaxed e.g.. the building of the M25 motorway around London.
2. New towns e.g.. Milton Keynes Can lack character, no sense of community, difficulty attracting jobs to the area.
3. Re-using brownfield sites e.g.. Bristol Docks
 Can be expensive to clean up the area.
4. Encouraging development in some areas and banning it in others

Tegyünk fel kérdéseket!

Miért?

□ **Hogy tisztázhassunk: mit nem tudunk!**

(Posztmodern mondás: nem az a baj, hogy mit nem tudunk, az nincs úgy, amit tudunk!)

□ **Hogy megkeressük az összefüggéseket!**

- Város és vidék között
- A mezőgazdaság és a vidék között
- A fenntartható környezet (víz, természet, bioszféra) és a vidék között
- A társadalom (az egész, a városi, a vidéki, a szegény, az etnikai tekintetben elkülönült társadalom) és a vidék között

□ **Hogy hitelesek legyünk/lehessünk! (tudományos tekintetben, adatszerűen, vidékszakmai tekintetben és minden tekintetben átláthatóan)**

LEADER-related activities

- Is there NSU/MA/other staff dedicated to support LAGs?***
 - Do NSU/MA/other organise training/events for LAGs?***
 - How can one find out about these events (provide link or electronic file)?**
 - Do NSU/MA/other provide guidelines or other supporting documents?***
 - Where can one find/obtain these (provide link or electronic file)?**
 - Are there other forms of support to Leader implementation?**
 - Does NSU/MA/other staff support inter-regional and/or transnational cooperation?***
 - Do NSU/MA/other plan cooperation fairs, LAG visits abroad, other events?***
 - How can one find out about these events (provide link or electronic file)?**
 - Do NSU/MA/other provide partner search facilities, guides, other support documents?***
 - Where can one find/obtain these (provide link or electronic file)?**
 - Are there other forms of support for cooperation?**
-

Keressünk válaszokat!

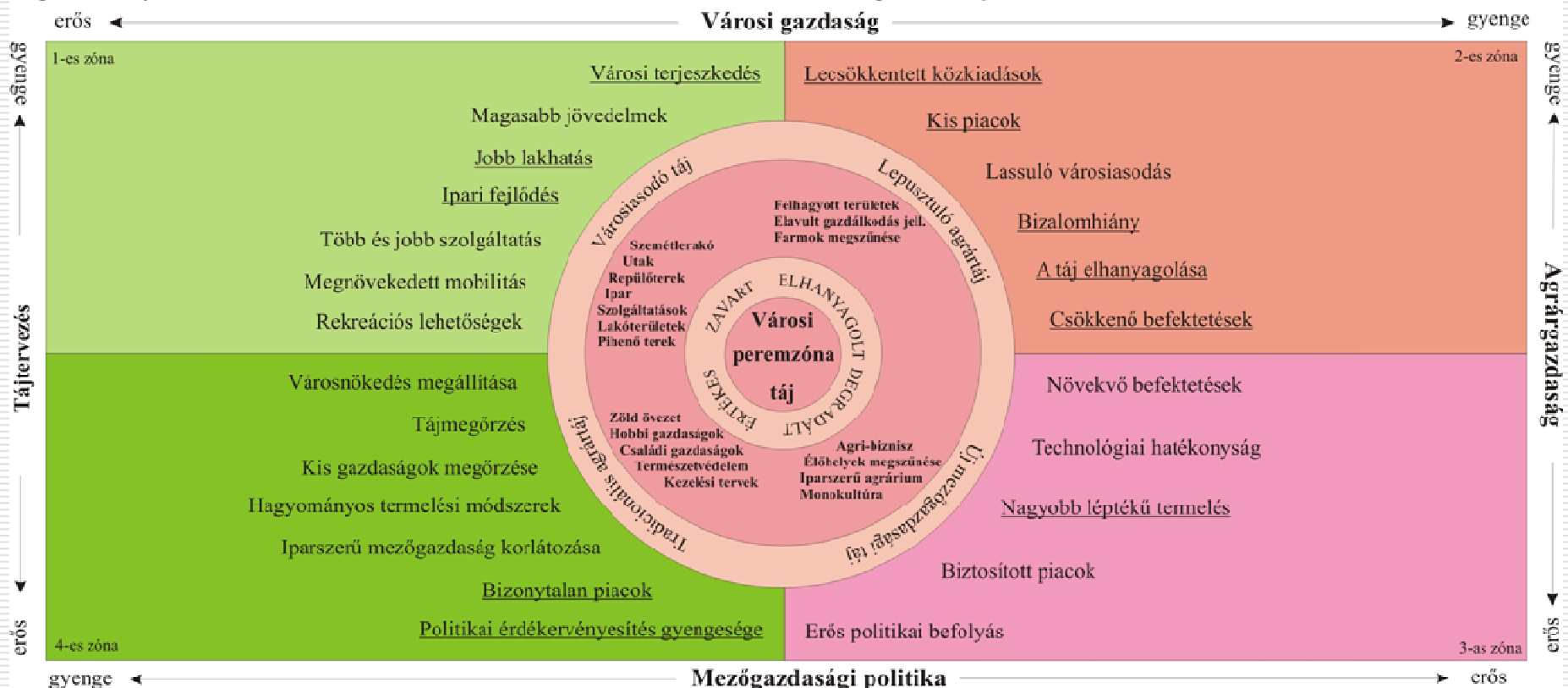
Hány helyes válasz lehetséges?

1-es zóna

A zavart tájkép okai: erős városi gazdaság, gyenge tájtervezés, gyenge agrárpolitika.
Meghatározó folyamat az urbanizáció

2-es zóna

A lepusztulás okai: erős városi gazdaság, gyenge tájtervezés, gyenge agrárpolitika.
A meghatározó folyamat az urbanizáció.

4-es zóna

Értékes tájkép: a hagyományos mezőgazdaságot és a táji örökség védelmét fenntartja az erős tájtervezés, a gyenge agrárpolitika és az erős városi gazdaság.

3-as zóna

Degradált (diverzitás csökkent) tájkép okai: az erős agrárpolitika és a gyenge városi gazdaság, melynek eredményeként egy úgynevezett új mezőgazdasági táj alakult ki. Ennek alapját az agri-biznisz képezi.

Melyek tehát a főbb kérdések?

- Mi a vidék (mint tér, terület, táj) lényege?
- Milyen súlyos problémákat kell felvetni, majd megoldani ahhoz, hogy a vidéki változások következhessek?
- Milyen speciális feladatai lehetnek a vidék fejlesztését, felzárkózását célzó programokban a Magyar Nemzeti Hálózatnak?
- Összegző kérdés: G.Fekete aktuális könyvének címét ki? Együtt! De hogyan?

G. FEKETE ÉVA

EGYÜTT!
-DE HOGYAN?
INNOVÁCIÓK A KISTÉRSÉGI FEJLESZTÉSEKBE

Mi a vidék?

Kell-e definiálni?

Szükséges-e elhatárolni vidéki(es) térségeket?

-
- A VIDÉK** olyan sajátos **térség** (terület)
 - Amely **NEM VÁROSIAS**
 - Ahol fontos a **mező- és erdőgazdaság tájfenntartó** szerepe,
 - Ahol **alacsony a népsűrűség,**
 - Ahol az **ott élő társadalom „vidékinek” gondolja és érzi magát**

Fontos megjegyzések:

A vidék „relatív” fogalom, „önmagában” nem definiálható

A városnak van vidéke (nélküle nem létezik, kivéve mezőváros☺).

A vidék „társadalomképét”, imázsát a város formálja.

Budapest – és „a magyar vidék” viszonya

A vidéki tér fontossága NŐ (erőforrások, talaj, fenntartható környezet, élelemtermelés....)

1998 – Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Vidékfejlesztési főosztálya

Nincs sok idő arra, hogy tudományos vitákat folytassunk a vidék és a táj fogalmának a meghatározásáról, a vidék típusairól, a vidéki sajátosságokat statisztikai mutatókká szűkítő kritériumokról. A vidék nem számszerűsíthető fogalom, hanem az életminőség sajátos formája. A vidéket nem kell definiálni, pontosan tudjuk, mit jelent ez a szó.

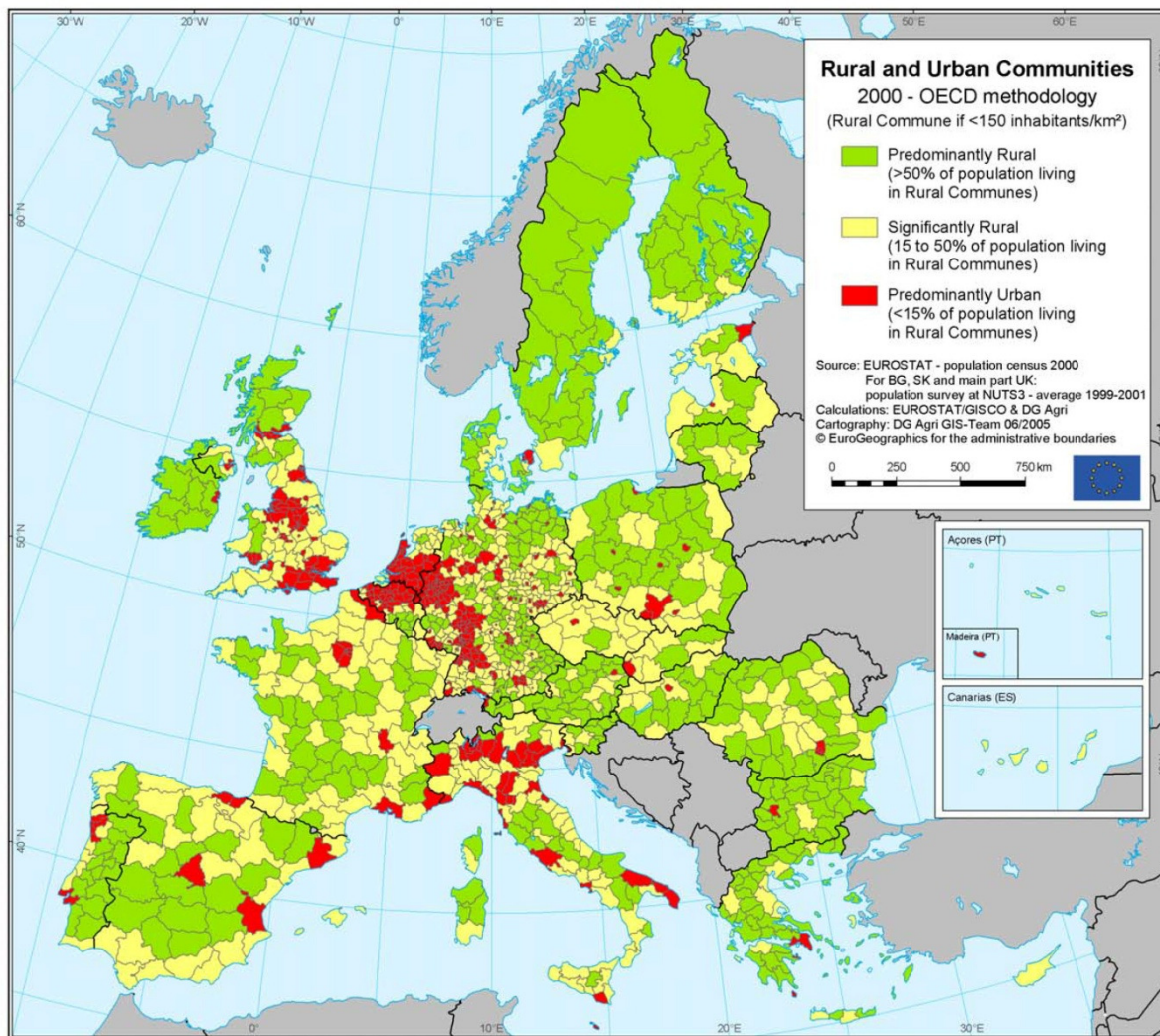
Vidéket nem lehet létrehozni, az van! Magától! Attól, hogy élni hagyják és nem kívülről mondják meg, mit lehet és mit nem. A lényegét csak az érti, aki belülről is megismeri. Ahány vidék, annyi öntörvényű szerves fejlődés eredménye, melyet külső hatások többször megzavartak, ezért ma már önmagától nem képes az egyensúlyt helyreállítani. Az újabb szükségszerű külső beavatkozásoknál viszont nagyon kell vigyázni, hogy ne részenként, hanem szerves egészként, ne országos irányelvekkel, hanem empátiával, helyileg kezeljük a vidék problémáját.

Milyen az összeurópai vidék-kép? 1.

A vidékies terek jellemzői

- korrekt elhatárolások
- gazdag étlap
- nemzeti programok
- a vidék elemek közös szabályozása

1. Táj
2. Víz
3. NATURA 2000
4. LEADER közösségek

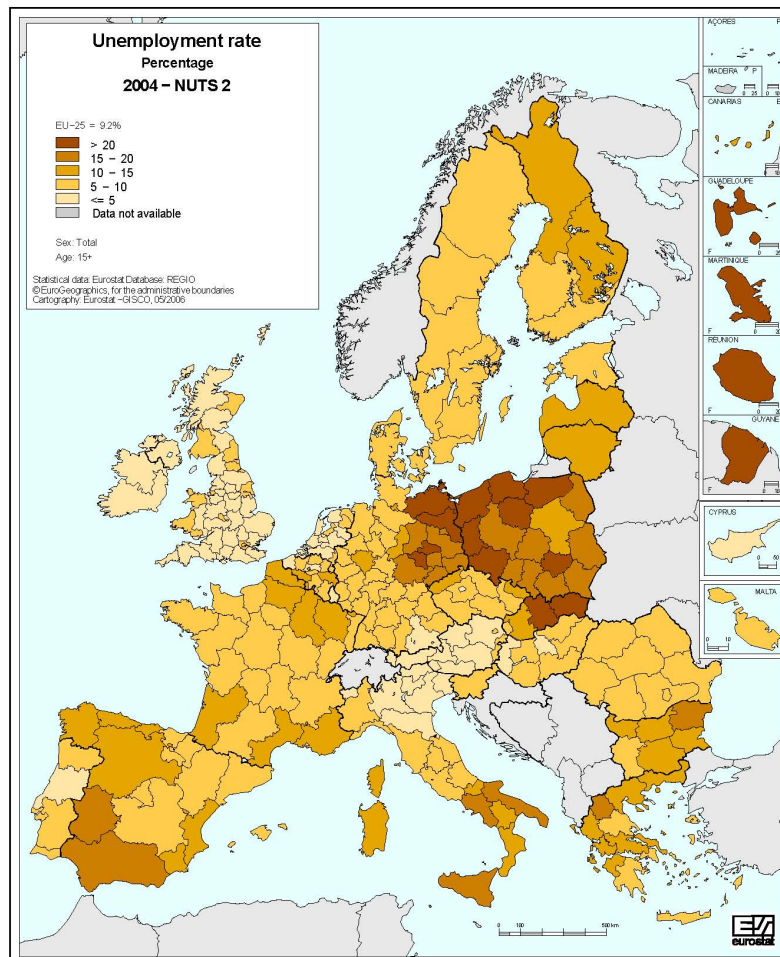
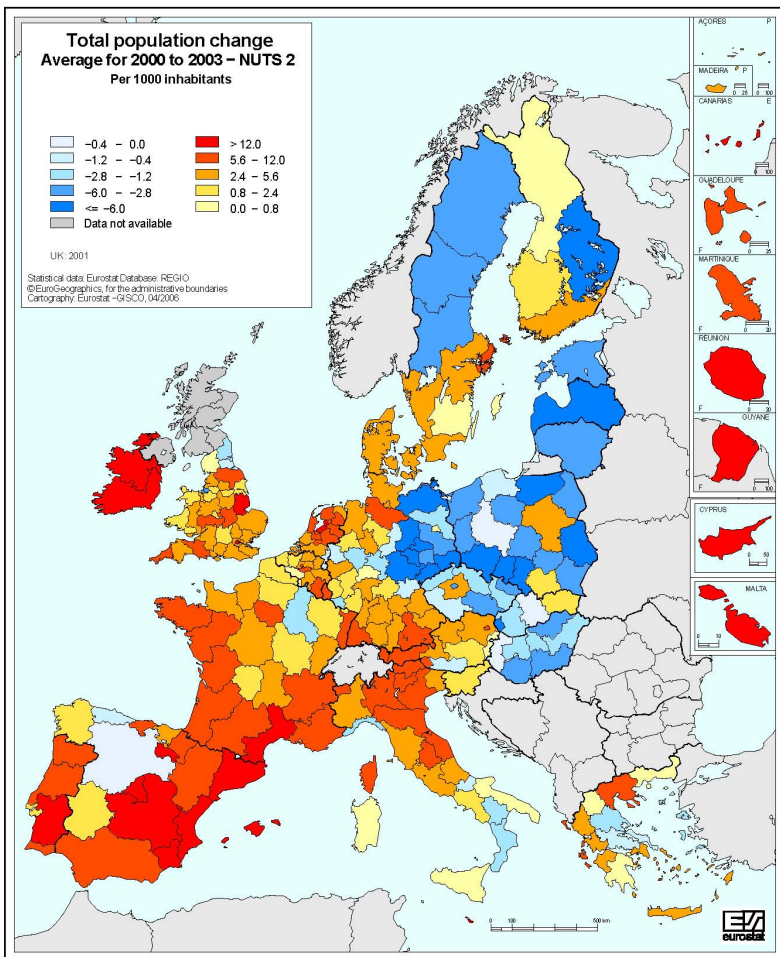

Magyar
Nemzeti
Vidéki
Hálózat

Milyen az összeurópai vidék-kép? 2.

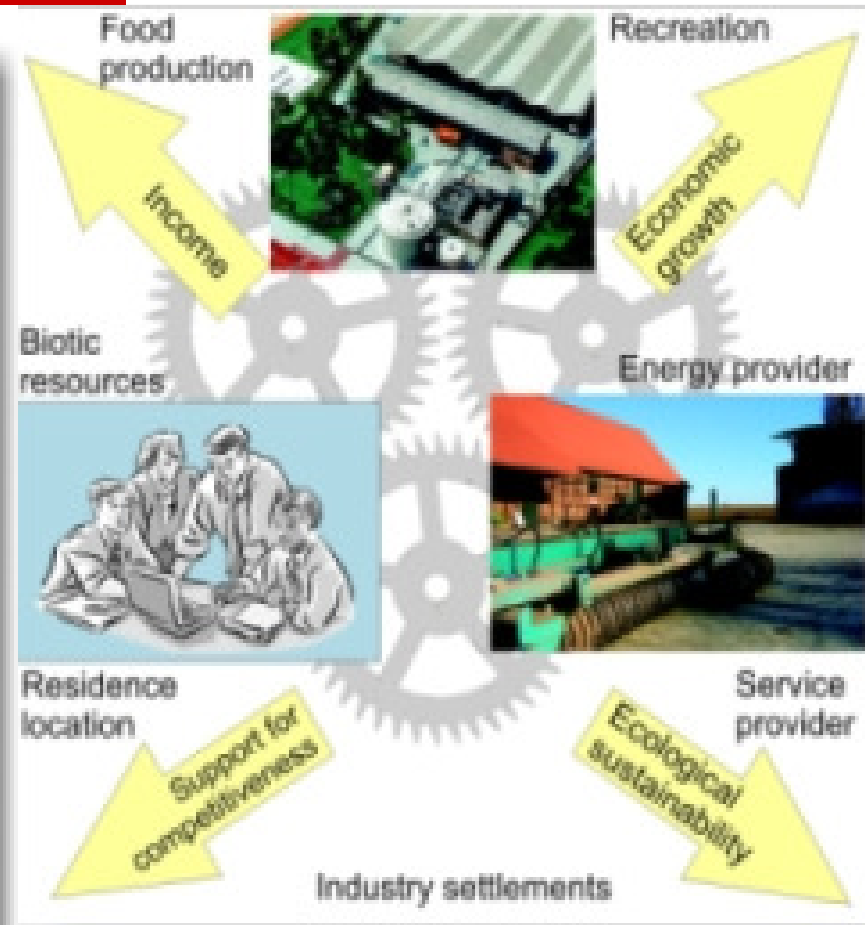
A népesség áramlása és a munkanélküliség

Magyar
Nemzeti
Vidéki
Hálózat

Miért kell definiálni? Mert szükséges a vidékfejlesztési hatásokat mérni?

Európa 2020

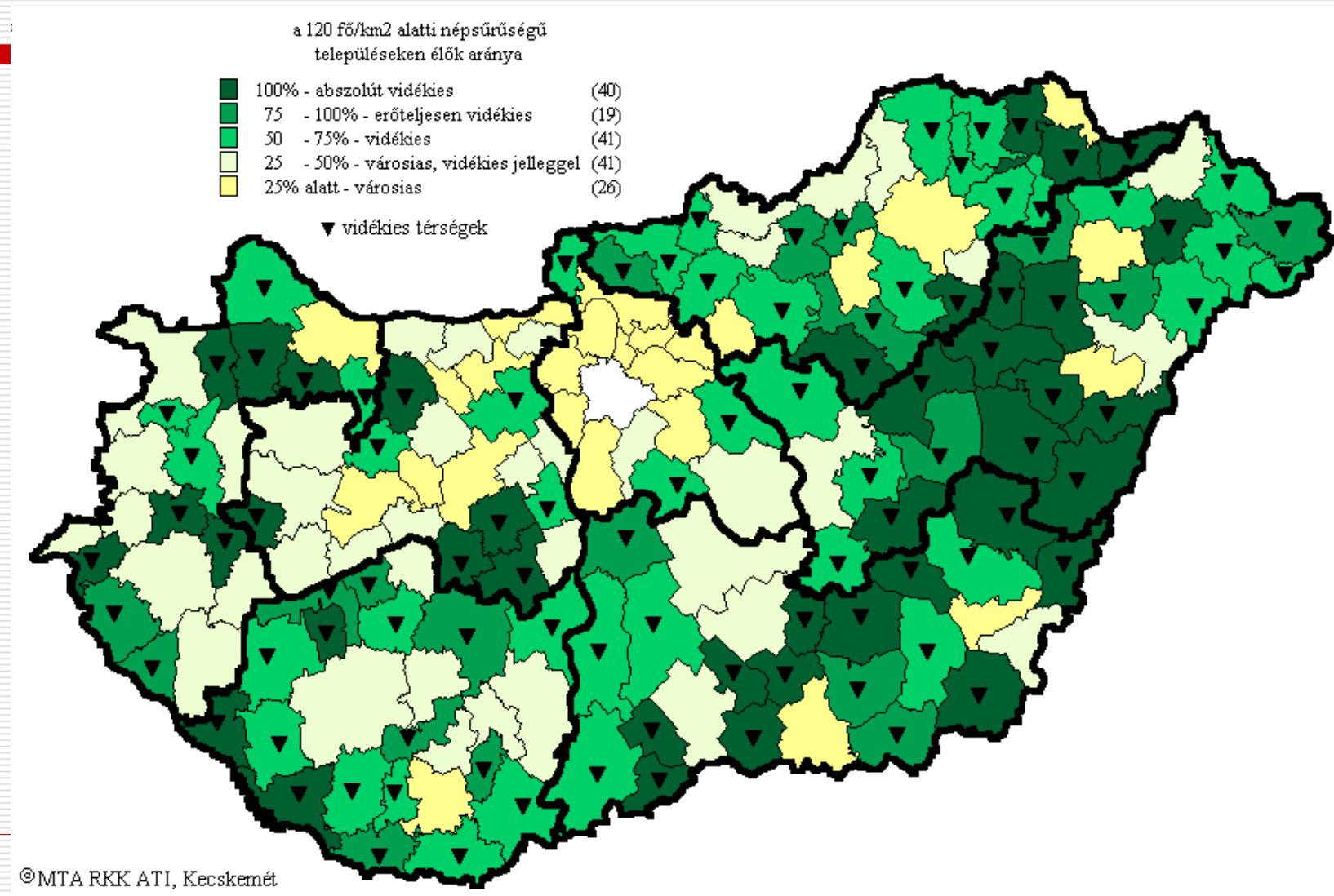
Az uniós mezőgazdaság és vidékfejlesztés – az Európa 2020 stratégiával összhangban álló –intelligens, fenntartható és inkluzív növekedését célzó erőforrás-hatékonyság érdekében a KAP célkitűzései a következők:

- fenntartható élelmiszer-termelés;
 - a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás és az éghajlatváltozás elleni fellépés;
 - kiegyensúlyozott területi fejlődés.
-

Milyen irányokat határoznak meg az új európai vidék – tervek?

- – **a tudásátadás és az innováció előmozdítása** a mezőgazdaságban, az erdészetben és **a vidéki térségekben;**
 - – **a versenyképesség fokozása** a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a **mezőgazdasági üzemek életképességének javítása;**
 - – **az élelmiszerlánc szervezésének** és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása;
 - – a mezőgazdaságtól és az erdészettől függő **ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása;**
 - – az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony széndioxidkibocsátású és **az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság** irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban;
 - – **a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben.**
-

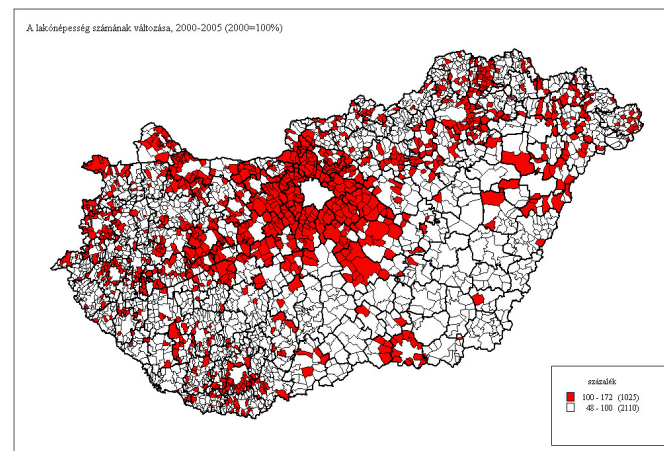
A magyar kistérségek „ruralitás indexe” (Kell-e?)

Enyedi György 1996

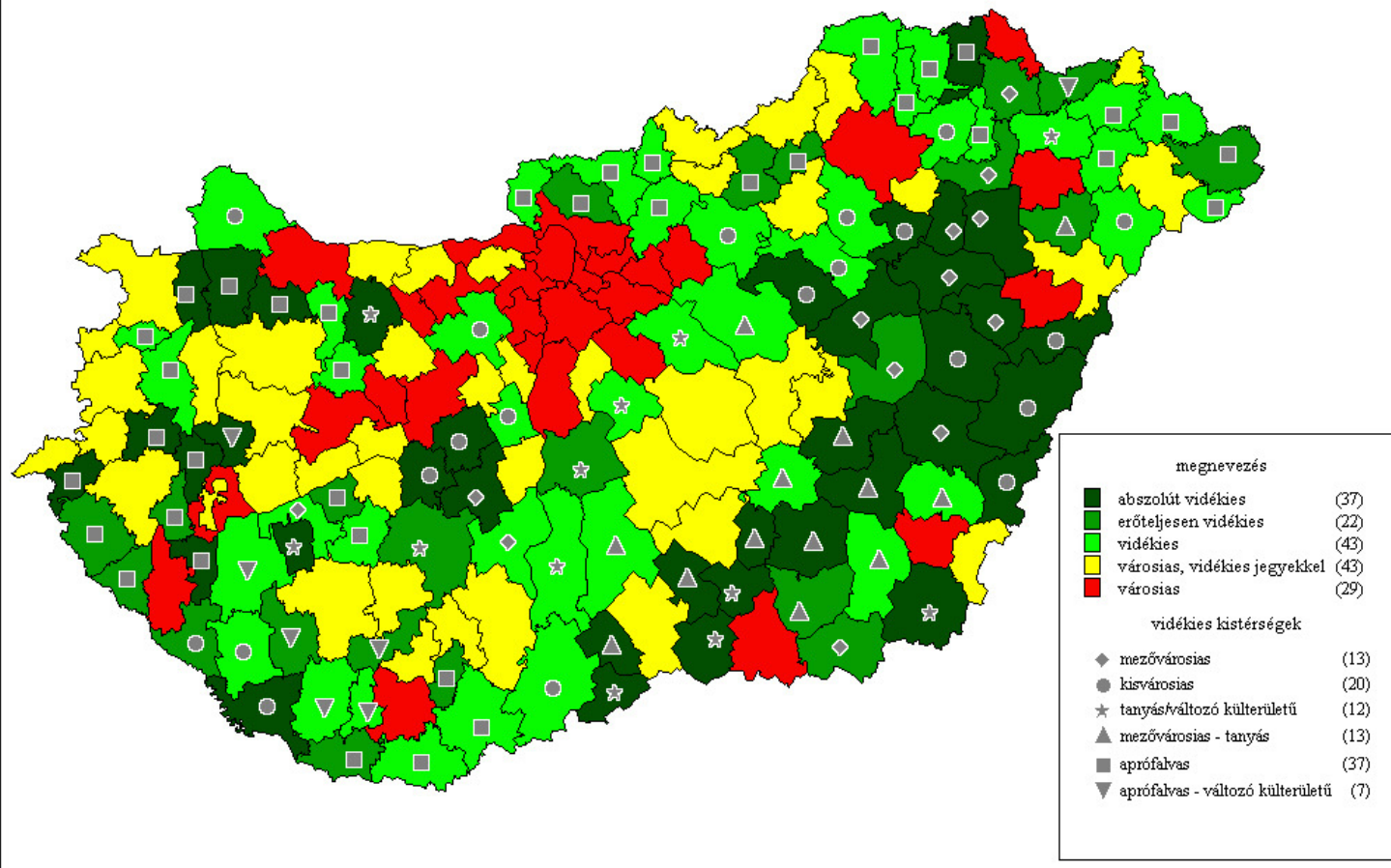
A falvakat és városokat összefogó egységes településrendszer kialakulásának még sok az akadálya.

A jelenlegi térfolyamatok a széles értelemben vett gazdaság újabb városi koncentrációjára utalnak, mind a faluról a városba, mind a faluállományon belül, a periferikus falusi régiókból a dinamikus városi körzetek falvaiba. A piacgazdaság településközi versenyt is jelent, s e versenyből az országos infrastruktúra, főleg a kommunikációs hálózatból kirekesztett, deformálódott társadalmú falvak rövid távon kihullhatnak. Több periferikus régióban a falusi elnéptelenedés felgyorsulásával számolhatunk.

Vidéki típusok a településszerkezet alapján

A magyarországi kistérségek térszerkezeti típusok szerinti megoszlása, 2000

„Vidékeink” tértípusai

I. - Pólus városok és vidékeik

II. - Középvárosok és vidékeik

III. - Kisvárosok, a vidék kulcstelepülései

III. a. - Az átalakuló vidékies mezővárosok az Alföldön

α - aprófalvas vidékeink

β - tanyás vidékeink

A - környezetileg érzékeny vidék

B - mezőgazdasági vidék

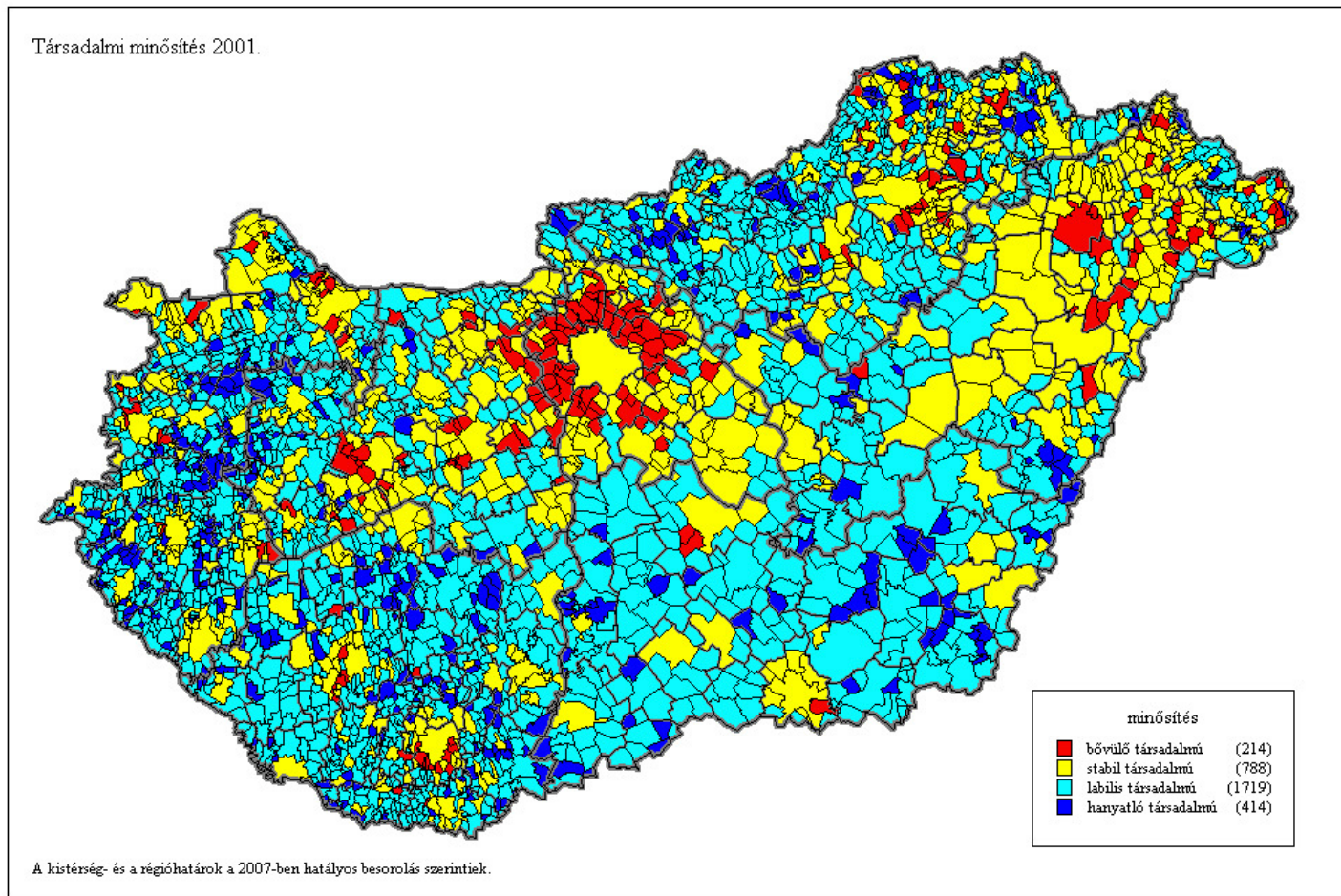
C - rekreációs vidék

- **fejlett vidék**
- **felzárkózó vidék**
- **elmaradott vidék**

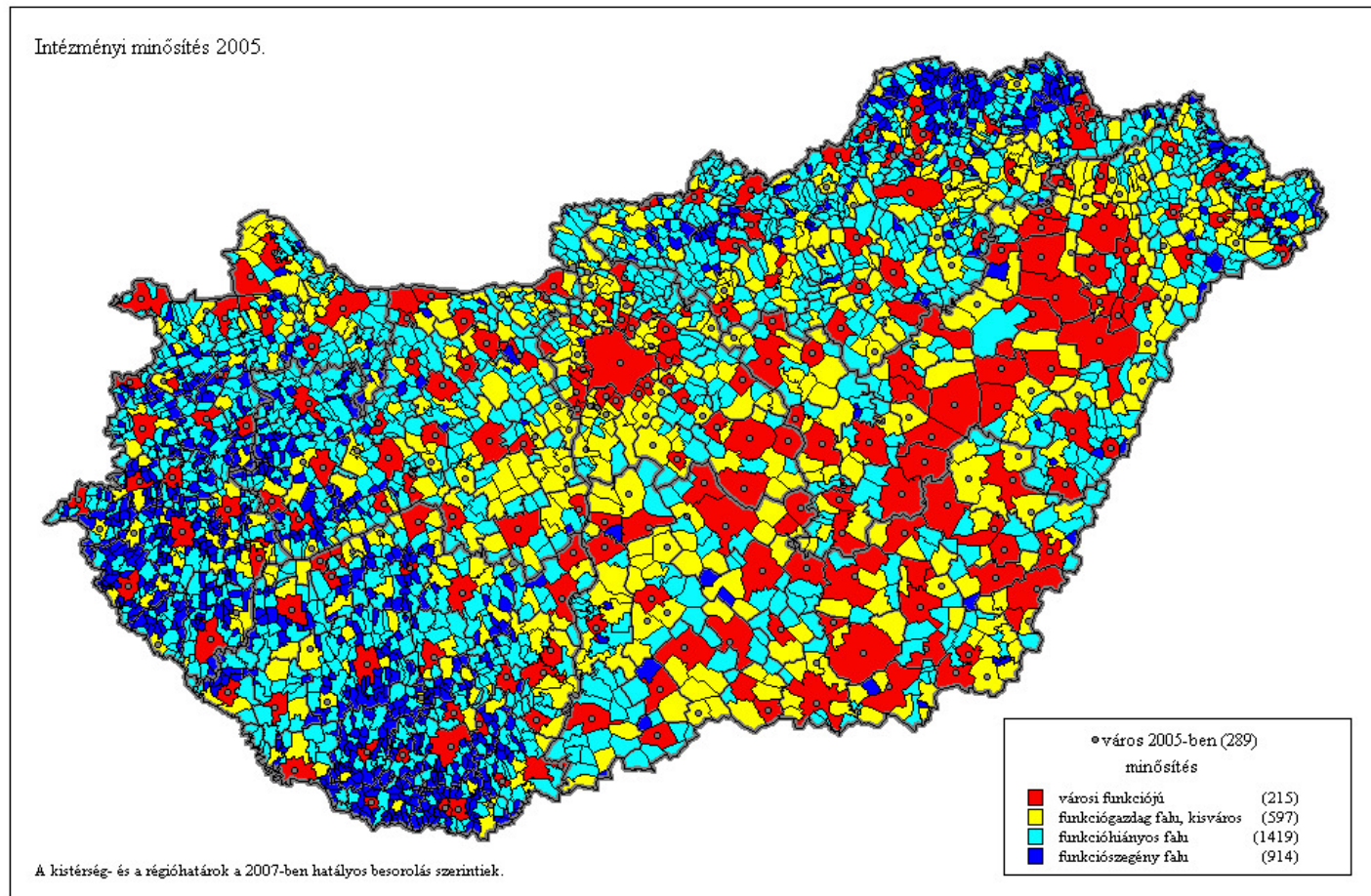
A vidékies térségek

Darab	Típus	Népesség	Település- szám	Terület	Népsűrűség
38	aprófalvas	929505	971	16724.46	55.577579
7	aprófalvas - változó külterületű	146881	192	3484.49	42.152797
2	egyéb	46364	49	725.12	63.939761
17	kisvárosias	579488	281	10322.5	56.138338
16	mezővárosias	633195	169	10803.47	58.610335
14	mezővárosias - tanyás	583952	120	9833.15	59.386056
10	tanyás/változó külterületű	320157	147	6067.73	52.763883
		3239542	1929	57960.92	

Települési szintű társadalmi változások 1980 - 1990 - 2000- 2011??

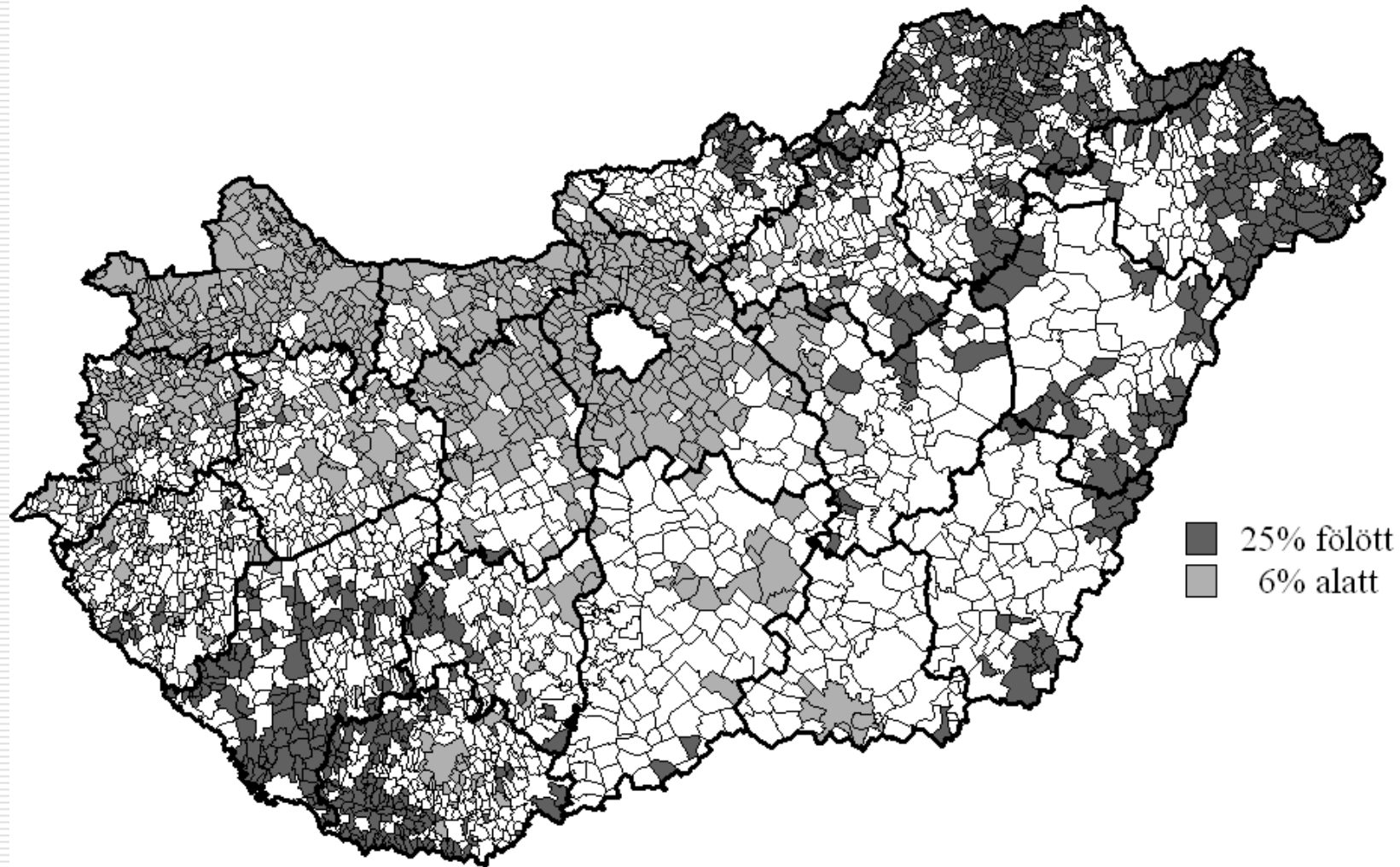

Település szintű infrastrukturális/intézményi változások

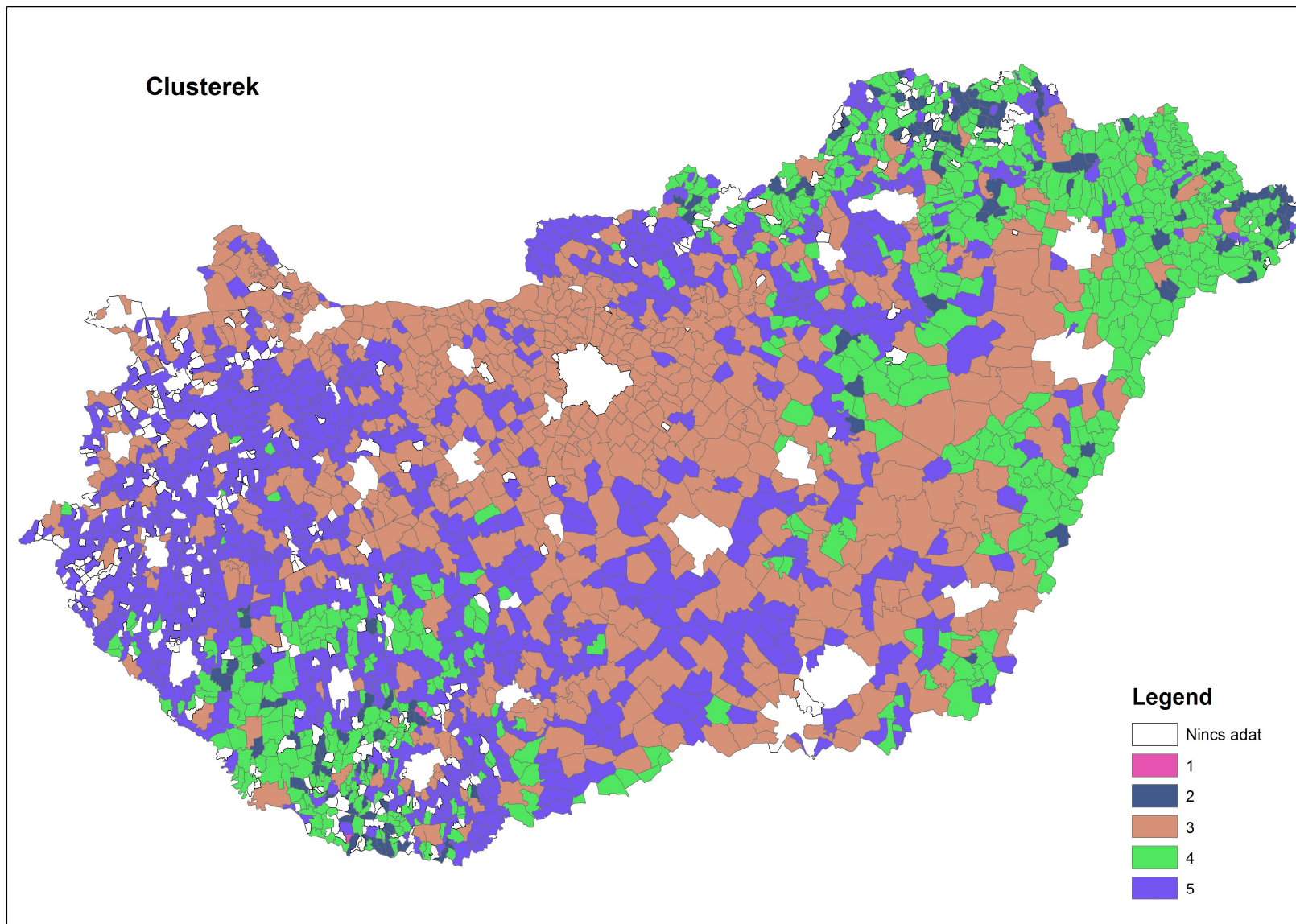

A „határozottan” gettósodó települések Tóth Krisztina nyomán:

munkanélküliség, alulképzettség, sok gyermek

Farkas Jenő nyomán: „ a beteg vidék”

Hogyan gondolkodjunk a
multifund vidéktervezésről?

A „lokális” és a „globális” szemlélete (Faragó László nyomán)

Kistérség, vidékies tájkörzet

- ❑ Lokalitas és a kohézió
- ❑ Autonómia és a valós közösség
- ❑ Érzékek és érzelem
- ❑ Helyi tradíciók és kulturális meghatározottság

Konklúzió: A hely és a fej szerepe, a genius loci a fontos!
(Nemes Nagy József)

Régió, ország, Európa

- ❑ Verseny és regionalitás
- ❑ Centralizáció és a formalizált struktúrák
- ❑ Érdekek és számítás
- ❑ Transzkulturális és plurális rendszerek

Konklúzió: A tér és a térről alkotott tudás, az integrált tervezés a fontos! (Csatári Bálint)

ERROR: stackunderflow
OFFENDING COMMAND: begin
STACK: